

Erasmus+

NEW-D VEJLEDNINGER

Tilrettelagt af
Jugend am Werk Steiermark, Østrig
med bidrag og støtte fra
NEW-D's partnerskab

Projekttitel: Udvikling af ny didaktisk model, der skal
reducere frafald blandt sårbare og udsatte unge på
erhvervsuddannelser og arbejdsforberedende uddan-
nelser

Projektnummer: 2014-1-AT-KA202-000975

**Dette projekt er finansieret med
støtte fra Europa-Kommissionen.**

**Denne publikation udtrykker
kun forfatterens holdning,
og Kommissionen kan ikke drages
til ansvar for nogen
som helst brug af oplysningerne heri.**

NEW-D VEJLEDNINGER

Tilrettelagt af

Jugend am Werk Steiermark, AT

med bidrag og støtte fra

NEW-D's partnerskab

December 2015

PROJEKT

**Udvikling af ny didaktisk model,
der skal reducere frafald blandt sårbare og
udsatte unge på erhvervsuddannelser og
arbejdsforberedende uddannelser**

AKRONYM

NEW-D

PROJEKTNUMMER

2014-I-AT-KA202-000975

De nye vejledning fra New-D projektet er den anden publikation fra projektet, der bliver støttet af Europa Kommissionens Erasmus+ program. Vejledningen er lavet af alle medlemmer af partnerskabet, der har deltagelse fra organisationer i Østrig, Danmark, Tyskland, Irland, Italien, Slovenien og Tyrkiet. Projektets koordinator er organisationen Jugend am Werk Steiermark fra Graz i Østrig.

Partnerskabet har kopirettighederne til vejledningen, og det er kun tilladt at kopiere fra den, hvis man angiver en tydelig kildehenvisning.

Introduktion

Vejledning 1 | Læringsteorier

Vejledning 2 | Læringsmiljøet

Vejledning 3 | Udenfor klasseværelset

Vejledning 4 | I klasseværelset

Vejledning 5 | Holdning til eleverne

Vejledning 6 | At forbinde

Vejledning 7 | Konfliktløsning

Kontakter

Indhold

6	
8	
12	
16	
20	
24	
28	
32	
36	

Introduktion

Uafsluttet uddannelse og praktik har negative konsekvenser for europæisk økonomi, for samfundet og for den enkelte borger. Utilstrækkelige færdigheder eller ufuldendt uddannelse og mangelfuld oplæring fører ofte til arbejdsløshed og slutlig til fattigdom og social eksklusion med dertilhørende problemer. Det er specielt sårbare og udsatte unge, der er i risikozone for ikke at komme i uddannelse, job eller praktik (NEET).¹ I arbejdet med at holde de unge (sårbare og udsatte unge) i formel uddannelse og oplæring bliver der lagt et stort pres på de ansvarlige for undervisning, oplæring og vejledning af denne målgruppe i skoler, uddannelsesinstitutioner og virksomheder. Det er her, at projektet NEW-D kommer ind i billedet. Ud fra den antagelse at undervisere/instruktører/vejledere ofte har for få brugbare metoder og værktøjer til at nå disse unge, søger NEW-D-projektet at udvikle 'en ny tilgang til uddannelse' for sårbare og udsatte unge.

I den første fase af NEW-D-projektet indsamlede projektpartnerne data fra hvert partnerland for at opnå indsigt i unges erfaringer, holdninger og modtagelighed over for mulighederne i det formelle uddannelsessystem samt at forstå årsagerne til frafald i denne målgruppe. Ud fra disse undersøgelsesresultater² identificerede projektgruppen syv potentielle områder, hvor man kunne støtte undervisere/instruktører/vejledere i deres arbejde. Derpå blev der udarbejdet 7 NEW-D-vejledninger, som i anerkendelse af elevernes behov og synspunk-

ter skal give praktiske råd om, hvordan læringsprocesser kan tilrettelægges og gennemføres, når det drejer sig om sårbare og udsatte unge.

De 7 vejledninger, der henvender sig til undervisere/instruktører/vejledere i skoler, uddannelsesinstitutioner og virksomheder, dækker emner fra basal viden om læringsteorier og tilpasning til læringsmiljøer, til klasselokalebaseret og ikke klasselokale-baseret arbejde, underviserens rolle og konfliktløsning. Hver vejledning følger en logisk struktur: En nøglebeskrivelse af vejledningen bliver efterfulgt af en mere detaljeret beskrivelse og vejledningens forventede betydning for forløb på erhvervsuddannelserne. Et eller to praktiske eksempler bliver nævnt og baggrunden for NEW-D-undersøgelsesfaserne angives. Dertil giver det grafiske design en let adgang til informationerne i denne publikation, som er tilgængelig på alle partnersprogene³.

Disse NEW-D-vejledninger er basis for de 10 afsnit i NEW-D-fagplanen for et 30-timers efteruddannelsesprogram, som er en del af den afsluttende projektfase. Efteruddannelsesprogrammet giver undervisere/instruktører/vejledere mere dybdegående information og muligheder for at berige deres undervisning/træning/vejledning, så den bedre modsvarer de (sårbare og udsatte unge) unges behov. Hvis du er interesseret i dette efteruddannelsesprogram, er du velkommen til at kontakte repræsentanten for projektet i dit land eller projektkoordinatoren.

¹ Cf. <http://www.cedefop.europa.eu/de/events-and-projects/projects/early-leaving-education-and-training>.

² Kan downloades på <http://www.new-d.eu>.

³ Partnersprogene er dansk, engelsk, tysk, italiensk, slovensk og tyrkisk.

Vejledning I LÆRINGSTEORIER

For at kunne forstå hvordan unge lærer, er det afgørende at vide, hvordan de bearbejder information; dette inkluderer viden om de ydre og indre læringsprocesser og de tre tilhørende keredimensioner: indhold, drivkraft og interaktion.

(Partner: Fritid & Samfund, Danmark)

Hvordan unge bearbejder information^{4,5}

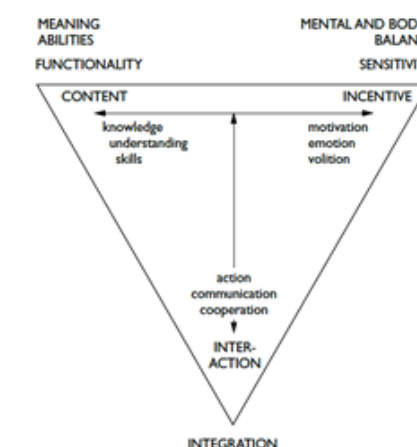
Den moderne forståelse af hvordan vi lærer, inkluderer et meget omfattende og kompliceret sæt af processer. Læring kan bredt defineres som enhver proces i et levende væsen som fører til en permanent ændring af kapacitet og som ikke udelukkende skyldes biologisk modning eller aldring.⁶

Når en person lærer noget nyt, indebærer det integrering af to meget forskellige processer: den ydre samspilsproces mellem elev og miljøet, som hun/han lever i, og den indre psykiske proces af fordybelse og tilegnelse i hvilken nye impulser er forbundet med resultaterne af den første læring. Det er vigtigt at kende disse processer, fordi de begge skal være aktivt involveret, hvis der skal ske en læring. Mange teorier om læring omhandler kun den ene af de to processer og derfor dækker de ikke det samlede læringsområde.

Som del af såvel den ydre samspilsproces som den indre psykiske proces vil læring almindeligvis involvere de 3 følgende dimensioner:

1. indholdsdimensionen
2. drivkraft-dimensionen
3. den sociale dimension af kommunikation og samarbejde.

Den danske forsker Knud Illeris, en af de førende forskere om læring, har udviklet en sammenhængende, overordnet teori om disse tre dimensioner for læring samt en model til at illustrere de tre dimensioner.

I erhvervsuddannelserne ligger fokus normalt på læringsindholdet. Imidlertid er drivkraft-dimensionen også afgørende. Det er meget vigtigt, hvordan eleverne erfarer deres lærings-situation. Værdien af undervisning/instruktion/ vejledning afhænger også af samspilsprocessen mellem de unge elever og det sociale og kulturelle miljø, som de er en del af. Hvis samspillet i undervisningstimen/ på arbejdspladsen ikke er tilfredsstillende og acceptabel for eleverne, vil det måske skabe problemer i klasseværelset/på arbejdspladsen, og eleverne kan få et negativt indtryk af deres undervisere/instruktører/vejledere eller af skolen/arbejdet generelt.

Knud Illeris er i sit arbejde inspireret af den schweiziske filosof Jean Piaget, som er berømt for sine studier i kognitiv udvikling. Piaget argumenterer for, at mennesker skaber viden og former meninger på basis af deres erfaringer.⁷ Ifølge ham er der 2 måder, hvorpå børn og unge kan lære: assimilation⁸ og akkommodation⁹. Måden, hvorpå unge lærer, er en kombination af assimilation og akkommodation i et forsøg på at skabe mening og sammenhæng i deres liv.

⁴ Cf. Illeris, Knud (2008): Transfer of Learning in the Learning Society. International Journal of Lifelong Education (In press).

⁵ Cf. Illeris, Knud (2013): Transformative Learning and Identity. Routledge. New York.

⁶ Illeris, Knud (2007): How We Learn: Learning and Non-learning in School and Beyond. London/New York: Routledge, S. 8.

⁷ Cf. Piaget, Jean (1952 und 1936): The Origins of Intelligence in Children. New York: International Universities Press.

⁸ Assimilation beskriver en læringsproces, hvor eleven indoptager/indpasser ny information og tilføjer det til sin eksisterende viden og færdigheder; hun/han udvider sin forståelse og viden om emnet.

⁹ Akkommodation beskriver en læringsproces, hvor eleven møder ny information, som ikke passer ind i hendes/hans eksisterende viden og færdigheder; hun/han må da foretage en gentænkning og ændre sin forståelse af omgivelserne og sin selverkendelse.

Af NEW-D's undersøgelse fremgår det, at mange elever i det erhvervsrettede uddannelsessystem ser det som et betydeligt problem, at mange undervisere/instruktører/ vejledere kun fokuserer på elevens evner til at bestå en eksamen; de tager ikke i tilstrækkeligt omfang højde for de personlige behov

og udfordringer, som deres elever har. En af forklaringerne på det høje frafald på erhvervsuddannelserne kan derfor være, at undervisere/instruktører/vejledere ikke er tilstrækkeligt bevidste om, hvor vigtige dimensionerne drivkraft og samspil er for unges læring og motivation.

Når der ikke fokuseres på nogen af de tre ovennævnte dimensioner, kan det være en af årsagerne til, at unge dropper ud af uddannelsessystemet. Hvis undervisere/ instruktører/vejledere kan indarbejde de tre ovennævnte dimensioner og overveje de to

former for læring, vil de være bedre i stand til at støtte elevernes engagement gennem hele læringsprocessen. De unge elever vil opleve dem selv mere involveret og styrket; læring vil ikke ske for dem, men ske med dem.

Eksempel: Forberedelse af kursus i at lave hjemmesider

Eleverne lærer at samarbejde og håndtere deres modstand mod læring.

PC til hver elev.

Afhænger af størrelsen af klasseværelse/studierum.

Planlægningen bør altid inkludere de følgende dimensioner:
(1) Indholdsdimensionen: Hvilke færdigheder og viden har eleven behov for at lære (fx i forhold til fagplanen)?
(2) Drivkraft-dimensionen: Hvad er elevernes motivation? Spørg dem om deres holdning til it-læring. Forsøg at finde ud af, om der er modstand i forhold til undervisningen. (Nogle elever finder det for eksempel vanskeligt at lave hjemmesider, nogle kan måske ikke se formålet med at lære it, atter andre er måske bange for at vise, at de ikke er vant til at arbejde med hjemmesider etc.) Forsøg at overvinde denne modstand.
(3) Integrationsdimensionen: Undersøg, hvordan eleverne kan arbejde sammen og undervise hinanden.

Eksempel: Ordøvelse

Eleverne lærer at videregive deres viden til deres klassekammerater.

Intet specielt materiale er påkrævet.

Afhænger af klasseværelsets/studierummets størrelse.

Inden underviseren/instruktøren/vejlederen begynder øvelsen, spørger vedkommende eleverne, hvad de ved om emnet og i hvilket omfang (= indholdsdimensionen). Så hun/han kan integrere den eksisterende viden i øvelsen ved at bede de, der ved mest, om at hjælpe de, der ved mindre: Elever, som ved mere, kan således vise, at de evner at videregive deres viden til studiekammeraterne (belønnende følelse = drivkraft-dimensionen). De elever, der ved mindre, opnår ny viden med hjælp fra deres studiekammerater (opnåelse af viden = drivkraft-dimensionen). De to studie-kammerater samarbejder, og senere fortæller de det til deres kammerater og/eller underviser/instruktør/vejleder (= samspil).

Vejledning 2 LÆRINGSMILJØET

Det kan øge elevernes motivation og fastholdelse, at der er et behageligt læringsmiljø, der egner sig for praktiske aktiviteter, herunder brugen af interaktive læringsredskaber og digitale medier, samt muligheden for at kunne arbejde i små grupper.

(Partner: EGECED, Tyrkiet)

Klasseværelse, arbejdsplads, Smart-klasseværelse

I erhvervsuddannelserne er skole og arbejdsplads blandt de vigtigste steder for læring og socialt samspil for eleverne. Faktorer som skole-/arbejdsmiljø, relationerne mellem undervisere/instruktører/vejledere og elever, mellem skole og arbejde, og samspillet med klassekammeraterne kan have en betydelig indflydelse på elevernes succes og motivation. Disse faktorer bør derfor ikke undervurderes. Studier har vist, at læringsmiljøet har stor betydning for de personlige præstationer, motivationen og indfrielse af målene. Gode omgivelser kan fremme elevernes motivation, adfærd samt påvirke deres faglige niveau og tilpasningsevne. Positive omgivelser styrker ikke kun elevernes selvværd, men letter også tilegnelsen af sociale færdigheder og stabilisere sociale grupper. Et sundt miljø på skole og arbejde bidrager til et trygt indlæringsmiljø, der hjælper eleverne med at udvikle selvtillid og gensidig respekt. Det kan hjælpe med at øge deres deltagelse og oplev-

else af at høre til.¹⁰

Enhver læringserfaring opstår i omgivelser, hvor eleven påvirkes af indhold, viden, færdighed og/eller fagmand. Når undervisere/instruktører/vejledere gennem tilrettelægning af et uddannelsesforløb sikrer mange kommunikationskanaler, engagement og samarbejds muligheder, skaber de et rigt struktureret miljø, som tager hensyn til elevernes behov og læringsstile.¹¹

Informations- og kommunikationsteknologien kan tjene som formidler mellem den enkelte og det sociale miljø. Brugen af informations- og kommunikationsteknologi på uddannelsesinstitutioner gør det muligt at differentiere undervisningen og undervisningsmaterialet. Eleverne kan arbejde i deres eget tempo og endda udvælge den øvelse, som passer dem bedst.¹²

¹⁰ Cf. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/josh.12263/pdf>

¹¹ Cf. https://www.bemidjistate.edu/its/elearning/resources/articles/files/Ten_Core_Principles-Boettcher.pdf

¹² Cf. http://journals.cambridge.org/abstract_S0958344000000215

NEW-D-projektet sigter mod at udvikle en ny tilgang til uddannelse for sårbare og udsatte unge. Den empiriske undersøgelse, gennemført i de enkelte partnerlande via spørgeskemaer, fokusgrupper og face-to-face interview, gav indsigt i, hvad unge har af behov i forhold til læringsmiljøet.

Undersøgelsesresultaterne om forløb på erhvervsuddannelserne viste, at elever i partnerlandene ser følgende ting som afgørende for et 'perfekt læringsmiljø' på erhvervsuddannelserne:

- Hyggeligt/behageligt
- Velegnet til praktiske aktiviteter
- Mulighed for brug af interaktive læringsredskaber
- Velegnet til gruppearbejde, herunder også i små grupper.

Der er naturligvis mange flere krav til et godt læringsmiljø end ovennævnte. Det er imidlertid disse behov, som deltagerne i NEW-Ds undersøgelse har fremhævet.

Som det er blevet beskrevet ovenfor, kan egnede omgivelser være en afgørende faktor for læringsprocessens succes. De følgende ek-

sempler viser den slags fysiske omgivelser for læring på erhvervsuddannelserne.

Eksempel: Integration af interaktive læringsredskaber

Integration af interaktive læringsredskaber og digitale medier i det fysiske læringsmiljø for at øge effektiviteten af undervisningen/instruktionen/vejledningen og fremme elevernes motivation og læring. Brugen af informations- og kommunikationsteknologi og digitale medier kan hjælpe underviserne til at behandle emnerne mere effektivt og fastholde elevernes opmærksomhed. Interaktive lærings-redskaber øger elevernes engagement i læringsprocessen.

Informations- og kommunikationsteknologi.

I forhold til elevgruppen.

Undervisere/instruktører/vejledere skal være fortrolige med brugen af en lang række af de moderne teknologier. Ny teknologi er interessant for unge. For at sikre de unges interesse i læringsindholdet skal computere, laptops, smartelektronik og interaktive whiteboards bruges i undervisningen/instruktionen/vejledningen. For eksempel kan man i klasseundervisningen bruge hjemmesiden wallwisher.com til 'online' brainstorming. Bed deltagerne bruge deres smartphones for at dele deres ideer om emnet 'Brug af smarthjælpemidler i klasseværelset' via den hjemmeside.

Eksempel: Think-pair-share-metoden¹³

Arbejdsmetode for lille gruppe deltagere, hvor samspillet med de øvrige deltagere fremmes. De unge synes at foretrække små grupper på grund af fortroligheden, samarbejdet og forståelsen (aktiv lytning) mellem gruppens deltagere (både elever og undervisere/instruktører/vejledere). Forskning viser, at læring kræver motivation og aktiv deltagelse hos eleven såvel som interaktion med andre¹⁴. Et læringsmiljø, der er tilpasset arbejdet i små grupper og stimulerer interaktionen med andre elever, kan således være en understøttende faktor. Arbejdet i små grupper tillader også eleverne at samarbejde med klassekammerater på baggrund af deres evner og færdigheder. Undervisere/instruktører/vejledere kan i små grupper endvidere bedre motivere og opmuntre til aktiv læring samt hjælpe med at udvikle kritisk tænkning, kommunikationsevner og styrke beslutsomheden.

Intet specielt materiale er påkrævet.

I forhold til elevantal.

Bed først eleverne selv tænke over et specielt emne (emnet er blevet besluttet på forhånd). Lad derefter eleverne danne par to og to for at diskutere og sammenligne deres ideer og tanker. Til sidst bedes eleverne dele deres ideer og tanker med hele holdet. Undervisere/instruktører/vejledere skal overveje fordelene ved metoden. Arbejdsmetoden passer bedre til stille elever, da de herved får mulighed for at præsentere deres resultater i lille gruppe inden præsentationen for hele holdet. For at skabe et læringsmiljø, der passer til at arbejde i små grupper, skal undervisere/instruktører/vejledere lade disse grupper arbejde selvstændigt, og uden at de forstyrrer de andre grupper. Det kan bedst ske ved at give plads nok til hver enkelt gruppe. Undervisere/instruktører/vejledere skal være opmærksomme på eventuel forstyrrende adfærd i grupperne og altid aflægge grupperne korte besøg for at holde dem til ilden.

¹³ Cf. www.teachervision.com

¹⁴ Cf. <http://www.ucd.ie/t4cms/UCDTLT0021.pdf>

Vejledning 3

UDENFOR KLASSEVÆRELSET

Veltilrettelagt arbejde uden for klasseværelset kan give eleverne en læringsform, der imødekommer deres behov og ønsker, som fremført af de unge selv og af forskere på området.

(Partner: Jugend am Werk Steiermark, Østrig)

Pædagogik, redskaber, tilgange udenfor klasseværelset

‘Ikke-klasseværelse-baseret arbejde’ betyder at give de unge mulighed for at opnå færdigheder og viden uden for deres indendørs læringsmiljø. Selvom undervisere/ instruktører/vejledere leder og superviserer den slags aktiviteter, er deres tilstedeværelse ikke altid nødvendig under hele aktiviteten.

En ekskursion er en typisk form for ikke klasseværelse-baseret undervisning og blev kraftigt efterspurgt af de unge i NEW-D’s undersøgelse. Den kan defineres som enhver form for undervisning og læring uden for klasseværelset. Der er to typer af ekskursioner: fysiske og virtuelle. Fysiske ekskursioner kan ske uden for skolen, i udendørs formidlingscentre, natur- og oplevelsesparker, beskyttede vådområder, videnskabscentre, museer, butikker, brandstationer, klinikker, åben landbrug etc. Der er således utallige ak-

tiviteter, der kan oplistes under ekskursioner, herunder også studiebesøg, vandreture, udendørs teambuildingsøvelser etc. Virtuelle ekskursioner er computerbaseret ture og kræver specielt software.

Ofte, men ikke nødvendigvis, er ikke-klasseværelse-baseret undervisning forbundet med aktiviteter i grupper. Små undergrupper løser opgaver og gør resultaterne tilgængelige for hele gruppen. Aktiviteter i grupper er virkningsfulde og målrettet, de indbefatter social interaktion og fælles forståelse. De fokuserer på samarbejdsfærdigheder, sidemands-oplæring og holdmoral. Eleverne får i tilgift mulighed for at opnå erfaringer, at tænke kreativt og udvide deres horisont. De får øvet deres færdigheder i kommunikation og socialt samspil, læring i hverdagsrutiner og kan opnå konkret viden om bestemte emne.

Undersøgelse, der er udført som del af NEW-D-projektet, har vist, at frafaldsprocenten er højere i lande, der støtter sig kraftigt til akademisk-orienterede erhvervsuddannelser. Der er behov for at fokusere på brug af mindre formelle, alternative metoder som praktikpladser, praktiskorienteret workshoppe etc. Dette bakkes op af gode praksiseksempler. Disse erhvervsrelaterede programmer er en kombination af klasseundervisning og undervisning uden for klasseværelset, praktiskorienterede workshoppe, rollespil og simulationer, ekskursioner og feltarbejde i form af såvel individuelle øvelser som gruppearbejde. Eleverne opmuntres til at bruge viden opnået gennem projektarbejde, fra hverdagen, fra tidligere erfaringer og fra deres sociale-kulturelle baggrunde til at udvikle deres kompetencer og styrke deres jobudsigter.

I denne proces skal undervisere/instruktører/vejledere være igangsættere, skubbe på som

Ekskursioner bliver betragtet som vigtig del af læring; en fælles, social erfaring som giver eleverne mulighed for at møde og udforske nye ting i et autentisk miljø. Blandt mulige resultater har undersøgelser vist, at elever, der gennem ekskursioner møder nye erfaringer og oplevelser, øger deres interesse for fx videnskab uanset deres hidtidige interesse i emnet¹⁵, fører til følelsesmæssige resultater som en mere positiv holdning til et emne¹⁶. Det er erfaringer, der kan blive genkaldt og være brugbare længe efter besøget¹⁷.

Ekskursioner skaber en forbindelse mellem teori og praksis og kan anvendes som en introduktion til et emne eller som en afsluttende aktivitet. Ekskursioner giver en autentisk læringsoplevelse, hvor man erfarer og

John Hattie udtrykker det. I stedet for hele tiden at bede eleverne om at udfærdige opgaver, ordlister og kræve langsigtet forpligtigelser uden delmål af eleverne skal undervisere/instruktører/vejledere bruge metoder, der er af praktisk karakter.

Denne information fra NEW-Ds undersøgelse blev bekræftet af projektets empiriske undersøgelse. Når deltagerne i et af partnerlandene blev bedt om at reflektere over deres foretrukne læringsstile, foretrak hovedparten af dem praktisk projektarbejde og gruppearbejde, debatter og gruppedrøftelser, læring der er erfaringsbaseret, autentisk og interaktiv, at eksperimentere og afprøve nye ting både selvstændigt og i små grupper. Også research, studiebesøg og feltture var blandt de populære måder at lære på. At være aktiv, lære gennem øvelse og opleve succes gennem udfordringer er, hvad sårbare og udsatte unge ønsker.

lærer med alle sanser. På den måde er det en metodik fuldstændig forskellig fra klasseværelsebasert læring.

Foruden at give arbejds- og vidensrelaterede færdigheder kan ekskursioner have en positiv effekt på elevernes bløde færdigheder. De styrker elevens tillid, selvsikkerhed, ansvarlighed og udbygger elevens følelse af at høre til gruppen, opmuntrer gruppekommunikationen, stabiliserer tillid og troværdighed mellem underviser og elev. Ekskursioner kan understøtte udviklingen frem mod individuelle eller fælles mål og give en fornemmelse af øjeblikkelig indfrielse. Ekskursioner kan hjælpe eleverne til at lære sig selv at kende og de roller, som de tager på sig som fx ledere, følgere, modstandere, outsiders etc.

¹⁵ Cf. Kisiel, 2005; Bonderup Dohn, 2011.
¹⁶ Cf. Csikszentmihalyi & Hermanson, 1995 and Nadelson & Jordan, 2012.
¹⁷ Cf. Salmi, 2003 and Falk & Dierking, 1997 and Wolins, Jensen, & Ulzheimer, 1992.

Eksempel: Frøbelturm

Frøbelturm er en god øvelse i teambuilding, der kan laves hvor som helst. Øvelsen kan også være udgangspunkt for teambaseret læring. I et team er det afgørende at alle medlemmer har tillid til hinanden. Øvelsen skaber også samhørighed gennem problemløsningen.¹⁸

6 træklodser med indhak, 1 træbøjle med en tværgående metalstang, 1 flad træskive med 12 huller og 24 snore af 2 meters længde.¹⁹

Op til 24.

Deltagerne skal i fællesskab bygge et tårn af de 6 træklodser ved hjælp af træbøjlen og snoretrækket. Deltagerne danner en cirkel, inden for den skal tårnet bygges op. Hver deltager tager en eller flere snore og strammer til, så træbøjlen metalstang er oven over en træklods. I fællesskab skal man med ved hjælp af snoretrækket og træbøjlen metalstang søge at få fat i træklodserne og en efter en placere dem oven på hinanden. Det er vigtigt, at deltagerne holder deres snore i den yderste ende og ikke 'foregriber' situationen ved at korte snoren. Gruppen skal, inden spillet går i gang, have besluttet, hvorvidt en træklods, som man taber i forsøget på at stable den oven på en anden klods, skal udgå af spillet eller må 'genbruges'. Andre variationer af spillet kan være, at man skal genopbygge tårnet, uden at måtte tale sammen under øvelsen. Eller opbygningen skal ske med én hånd – venstre eller højre hånd.

Eksempel: Skattejagt med et twist

Aktiviteten skattejagt kan integreres i læringsprocesser med forskellige mål for øje. Eleverne kan fx blive bedt om at indsamle informationer og viderebringe dem til klasskammeraterne. Et spørgsmål til eleverne kan fx være 'Hvad er den mest populære læringseuddannelse i din kommune?' For at kunne få svar på spørgsmålet skal eleverne tage kontakt til fx Danske Erhvervsskoler, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Undervisningsministeriet. Udover at opnå en reel viden, fremmer skattejagten også sidemandsoplæring.

Det afhænger af aktivitetens omfang, men det vil fx være en liste med spørgsmål til hver gruppe/ elev; smartphone til at tage fotos; et bykort.

Op til 20 deltagere (som arbejder enkeltvis eller i mindre grupper bestående af 2 elever).

Eleverne skal i små grupper finde svar på en række spørgsmål ved at udforske deres by, kommune eller region. De konkurrerer (enten enkeltvis eller i 2 mands-grupper) om, hvem der kan finde flest ting fra listen. Disse 'ting' kan være næsten hvad som helst (inklusive informationer), blot det har forbindelse med undervisning/instruktion/vejledning. For at gøre skattejagten sværere kan undervisere/instruktører/ vejledere opstille regler, som skal følges i jagten på svarene/tingene. Vinderne er de, der finder flest ting på listen eller vender tilbage med de mest værdifulde informationer (udvalgt af gruppen) etc. Skattejagt kan ske alle steder udendørs såvel som indendørs.

¹⁸ For yderligere information om Friedrich Frobel, se: https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Froebel.
¹⁹ <http://www.waelder-holzspielzeug.com/de/die-welt-des-holzspielzeugs/fr%C3%B6bel-turm>.

Vejledning 4 I KLASSEVÆRELSET

Erfaringsbaserede og autentiske læringstilgange tilsammen med praktiske redskaber og metodelærer kan støtte undervisere/instruktører/vejledere i at arbejde godt med målgruppen af sårbare og udsatte unge elever.

(Partner: Oscar-Tietz-Schule - OSZ Handel II, Tyskland)

Pædagogik, redskaber, tilgange i klasseværelset

Undervisere/instruktører/vejledere skal ved brugen af forskellige metodelærer i klasseundervisningen ikke blot søge at forbedre elevernes faglige niveau, men også de praktiske færdigheder. Så de derigennem højner de unges selvtillid, selvkompetence og engagement, hvilket vil føre til bedre læringsresultater for

eleverne. Mange undervisere/ instruktører/ vejledere har allerede erfaring med gruppearbejde og projektarbejde. Dette afsnit giver yderligere indsigt og udvidet praksis specielt for undervisere/instruktører/ vejledere, der til hverdag arbejder med målgruppen af unge, der er i fare for at falde fra deres uddannelse.

Et af hovedresultaterne fra interview med fokusgrupperne i den første undersøgelsesfase af NEW-D-projektet var de unges værdsettelse af gruppe- og projektarbejde. De unge påpegede, at de sætter stor pris på gruppe- og projektarbejde i undervisningsøjemed, når gruppeformen er styret, relevant og inkluderende. Fokusgruppernes deltagere i næsten alle partnerlandene prioriterede også grup-

pearbejde som deres foretrukne læringsstil. Disse unge satte stor pris på erfaringsbaseret og autentisk læring som praktisk modvægt til deres opnåede teoretiske viden. De unge prioriterede også aktivitet i overførelse af denne type læring. De ønsker således at lære gennem aktiv involvering i praktiskorienterede workshops.

Undervisere, der vil arbejde på denne måde, skal være åbne, fleksible omkring deres metodelære og ikke være bange for at bryde de faste rammer for klasseundervisning. Undervisere bør støttes og opmuntres til at afprøve nye tilgange til læring og nye metodelærer i klasseundervisningen. Det anbefales, at underviserne første finder passende opgaver til deres valgte emner (ikke alle emner er egnet til denne tilgang). Der er oplistet detaljerede eksempler på egnet aktiviteter forneden i denne sektion. På baggrund af vores undersøgelse anbefaler vi, at underviserne, hvor det er muligt, involverer de unge i planlægningen og udførelsen af opgaver i klassen, begyndende i det små med enkle opgaver og øvelser, der med tiden udvides i form og omfang.

Gruppearbejde skal ledes og faciliteres af underviseren. Så man sikrer, at alle i gruppen

bidrager, og at rollerne i gruppen er defineret fra begyndelsen for at undgå, at en til to elever overtager styringen af gruppen. Underviserne skal have tid til at planlægge timerne på den måde og opmuntres til at eksperimentere med metodelærer og endvidere evaluere både elevens erfaringer og de opnåede læringsresultater.

Coaching ved praktiske øvelser og god klasseledelse kan hjælpe de unge til at ændre adfærd til gavn for deres mål. Der bør være enighed om hovedmålet og være et balanceret forhold mellem eleverne og mellem elever og undervisere, der støtter elevernes selvstændighed. Underviseren hjælper herigennem eleverne til at udforske emnerne og tilgængelige muligheder uden dog at diktere aktiviteten.

Eksempel: Etablering af et minifirma

Eleverne får et autentisk billede af, hvordan tingene fungerer i virkeligheden, når de prøver at etablere et minifirma, helst inden for deres erfaringsområde. Eleverne får mulighed for at bruge deres opnåede færdigheder og viden, kreativitet og talenter. Denne aktivitet er et perfekt eksempel på integrering af teori i praksis.

Afhænger af aktiviteten.

Forskellige gruppestørrelser er mulig.

Detaljeret planlægning af underviserne/instruktørerne /vejlederne og et godt samarbejde imellem dem er nødvendigt for at guide eleverne gennem denne aktivitet. Områder som matematik, sprog, naturvidenskab, erhvervsøkonomi, kunst etc. kan alle bruges i denne øvelse. Afhængig af den aktuelle aktivitet skal eleverne fx brainstorme, udvikle planer, sætte mål, udforme arbejdsplaner, lægge budget etc. Måske bliver det starten på en virksomhed, der vil finde sin vej ind på markedet.

Flere ideer til aktiviteter

- Kampagne om sociale forhold (styrker samfunds- og borgerkompetencer)
- Lokal turguide for nytilkomne indvandrere (styrker samfunds- og borgerkompetencer)
- Søg din slægt (involvere historie, identitet og research)
- Fundraising for at søge økonomisk støtte til uddannelsesrejse (kagesalg, sponsoreret aktivitet/arrangement etc.)

Vejledning 5 HOLDNING TIL ELEVERNE

En positiv holdning og tilgang til eleverne bidrager især til at skabe et motiverende læringsmiljø og dermed til at forhindre frafald.

(Partner: FormAzione Co & So Network, Italien)

Underviserens/instruktørens/vejlederens rolle

Undervisere må reflektere over deres holdning til eleverne og om nødvendigt ændre den for at gøre læringserfaringen positiv for de unge. En støttende, venlig og omgængelig underviser er kompetent og professionel inden

for hendes/hans fagområde og kan gøre brug af et utal af metoder for at imødekomme elevens individuelle behov. Dette kan gøre en stor forskel i forhold til at forhindre frafald på uddannelserne.

Hovedresultater fra NEW-D-undersøgelsen viser, at holdningen hos undervisere/ instruktører/ vejledere over for deres elever er afgørende for at give en god undervisning, og et understøttende læringsmiljø mindsker frafaldet blandt unge på de formelle erhvervs-uddannelser.

Betydningen af holdningen hos undervisere/ instruktører/vejledere fremgår også af den empiriske undersøgelse, der blev gennemført i begyndelsen af projektfasen: Størstedelen af de elever, der var droppet ud af et formelt uddannelsesforløb, bebrejdede underviserne for ikke at bekymre sig om dem eller for ikke at vise den enkelte elev opmærksomhed nok som følge af overfyldte klasser. Derudover kritiserede de undervisere/instruktører/ vejledere for ikke at have givet dem positiv feedback i løbet af uddannelsen.

Eleverne gav under undersøgelsesfasen og i fokusgruppeinterviewene en meget klar karakteristisk af idealet af en underviser, som vil kunne støtte dem på deres uddannelses-vej. De sagde, at undervisere/instruktører/vejledere skal være:

- støttende, dvs. være i stand til at skabe et

understøttende læringsmiljø, hvor eleverne ikke føler sig utrygge eller er bange for at spørge efter hjælp. Underviserne må heller ikke favorisere nogle elever, men skal i stedet være interesseret i alle elevers personlige udvikling, deres individuelle og faglige forhold og ambitioner.

- venlig, dvs. vise tålmodighed og respekt over for eleverne, da de har behov for at blive set og betragtet som voksne af deres underviser, men ikke talt ned til, negligeret eller deres ønsker ignoreret.
- omgængelig og pålidelig, så eleverne kan have tillid til deres underviser/instruktør/ vejleder og tale med vedkommende, hvis de kæmper med problemer i skolen eller har personlige problemer.
- motiverende ved at udvise professionel kompetence og have stærk interesse for deres fag, som afspejles i deres undervisningsstil. (Undersøgelser viser, at der er en sammenhæng mellem lave frafaldsprocenter og hensynsfulde undervisere med positive forventninger til, at alle deres elever lykkes med deres uddannelse.)

Vi kan udlede af ovenstående undersøgelsesresultater, at det er væsentligt at skabe en imødekommende og behagelig omgangsfarm i klassen og på arbejdspladsen. Vi må derfor fokusere på at styrke undervisernes færdigheder i at understøtte elevernes ansvarlighed og selvbestemmelse, i at skabe en effektiv kommunikation med de unge, herunder at

forholde sig til kulturelle, sociale, økonomiske forskelle hos eleverne, og at opretholde motivationen hos de unge (hvordan man støtter de unge i at holde fast i deres uddannelsesvalg). Undervisere/instruktører/vejledere kan også ønske at optimere deres evner i vejledning med særligt fokus på karriereplanlægning og færdighedsvurdering.

Eksempel: Sandwich-feedback-metoden²⁰

NEW-D-undersøgelsen viser, at støttende og venlig holdning hos undervisere/instruktører/ vejledere kan forhindre frafald blandt unge inden for det formelle uddannelsessystem. Det inkluderer effektive kommunikationsteknikker, som underviserne bør være opmærksomme på at inddrage i deres daglige arbejde. At bruge feedback gennem denne model gør det muligt for undervisere/instruktører/vejledere at være positive og konstruktive snarere end negative og kritiske.

Eksempler og øvelser til at praktisere modellen.

Hvilket som helst antal; Grupperne består af tre personer.

Først skal 'Sandwich-feedback'-metoden²¹ forklares i detaljer og der udleveres eksempler til drøftelse. Derefter opdeles i mindre grupper med 3 personer i hver. Bed 2 af gruppens deltager øve deres feedbackteknik gennem brug af sandwich-feedback-teknikken på en lektion/aktivitet eller lignende. Den 3. person i gruppen fungerer som observatør. Rollerne i gruppen kan gå på skift. Resultaterne drøftes bagefter på hele holdet.

Eksempel: The Headstand-øvelse²²

For at kunne vise en støttende holdning i undervisning/ instruktion/vejledning er det vigtigt, at man kan skifte synsvinkel og se på den anden med andre øjne. Denne øvelse kan hjælpe dig med at se dine elever og deres handlinger (eller det de ikke gør) i et andet lys. Det giver dig mulighed for at tænke i andre baner, end du plejer.

Papir og blyant.

Hvilket som helst; Individuelt arbejde.

Bed først deltagerne om hver især at notere alle deres modstridende tanker om en bestemt negativ sag eller person. Spørgsmålet 'Hvad er godt ved ...' kan fungere som isbryder. (For eksempel: Du har et problem med en af dine elever, Patrick, der pjækker. Du kan således spørge dig selv 'Hvad er det gode ved, at Patrick ikke er i klassen?'). Det er vigtigt, at deltagerne er ærlige om deres tanker og skriver ting ned, som en god underviser/instruktør/vejleder normalt ikke vil give udtryk for. På den måde får de afdækket nogle vigtige spor: Måske bidrager de selv til Patricks pjækkeri. Efter øvelsen med selvrefleksion kan instruktøren organisere en gruppedrøftelse (i grupper bestående af 3-4 personer eller hele holdet), hvor deltagerne kan dele deres tanker og ideer samt give feedback.

²⁰ For mere information se: <http://www.mindacademy.com/nlp/sandwich-feedback-model>.

²¹ De tre væsentlige dele af Sandwich-feedback: (1) Giv positiv feedback, påskøn. (2) Giv konstruktiv kritik, kom med forslag til, hvad den anden person kan gøre. (3) Afslut positivt.

²² School Inclusion project (LLP/Comenius): http://schoolinclusion.pixel-online.org/training_package.php?tr1=EN&tr2=2

Vejledning 6 At forbinde

Da deres rolle er skiftet fra at styre undervisning til at være facilitator af læring, kan undervisere/instruktører/vejledere ønske at få et bredere perspektiv på deres arbejde som undervisere.

*(Partner: Meath Partnership, Irland
Jugend am Werk Steiermark, Østrig)*

At forbinde skole, arbejde og hjem

Oplæring er ikke kun noget, der er forbeholdt hjem, skole eller arbejdsplads, men skal snarere ses som et økosystem omfattende alle tre miljøer. Økosystemet er centreret i lokalsamfundet. I vore dages uddan-

nelsesmiljø spiller underviseren/instruktøren/vejlederen en afgørende rolle i at skabe forbindelse mellem 2 af disse 3 enheder og mellem alle 3 enheder.

2 hovedresultater i NEW-D-undersøgelsen viser, at respondenterne ønsker, at deres undervisere/instruktører/vejledere skal vise interesse for elevernes liv og ønske det bedste for dem; de skal prioritere deres elevers personlige udvikling såvel som eksamens-resultater og indfrielse af læringsmålene. De unge udtrykte derudover interesse i råd målrettet unge om karriere inden for erhvervslivet, hvor

vigtigheden af en uddannelse for at sikre sig et job senere i livet understreges, samt forslag til fremtidige karriereveje efter en afsluttet erhvervsuddannelse. I NEW-Ds plan kan det ske i form af et planlægningsværktøj 'vejkort til livet' sammen med et interessentkort, hvor er fremhævet arbejdspladser i lokalsamfundet, der er målrettet unge og arbejder med unge.

Sammenkædningen af skole, hjem og arbejde skaber bedre mulighed for integration af læring i elevens liv. Læringen fremstår som en helhed med relevans for eleven og kan dermed i sig selv have en motiverende effekt. Hvis de unge kan anerkende værdien af uddannelse og forbinde det med perspektiverne for deres fremtid, kan det opmuntre dem til at fortsætte på uddannelsen, så de opnår de

påkrævede færdigheder.

Når det lykkes os at sammenkæde disse tre enheder inden for det ovennævnte økosystem, kan de unge se, at deres behov og ønsker bliver erkendt og forstået, at den ønskede støtte er der til at hjælpe dem med at indfri deres potentiale uanset deres faglige præstation.

Eksempel: Vejkort til livet

Målet med denne aktivitet er at sammenkæde elevens tre verdener: skole, arbejde og hjem. Aktiviteten er et praktisk redskab for undervisere/instruktører/vejledere til at hjælpe eleverne med deres fremtidige valg inden for uddannelse, arbejde eller privatliv.

Papir, blyanter og speedmarkere.

Aktiviteten gennemføres bedst i små grupper med op til 8-10 deltagere.

Trin 1: De unge skal ved hjælp af papir og speedmarkere tegne en cirkel midt på papiret og ved hjælp af en mindmapping-struktur identificere deres nuværende og tidligere position med hen-syn til støtte fra familie, venner, undervisere/coaches, og hvordan de opfatter dem selv i forhold til uddannelse, hjem og arbejdsliv.

Trin 2: Bed de unge om ved hjælp af en tidslinje kort at beskrive, hvor de gerne vil se sig selv om 1 år, 3 år og 5 år (Skal være et positivt syn).

Trin 3: Ved hjælp af resultaterne fra Trin 1 og Trin 2 skal de unge identificere, hvilken støtte der er til rådighed for dem til at nå deres mål, og hvilke udfordringer der er på deres vej.

Trin 4: Til slut skal de unge forklare og beskrive, hvordan deres liv ser ud om 5 år – hvad ser de, hvad hører de, hvad laver de etc.

Den indledende øvelse skal have en række opfølgninger, hvor man arbejder videre med det individuelle vejkort til livet.

Vejledning 7 KONFLIKTLØSNING

Effektiv konfliktløsning i et læringsmiljø kræver en kombination af veludviklede sociale og følelsesmæssige evner, herunder at kunne kontrollere sine egne følelser, at kunne sætte sig i andres sted, at kunne kommunikere og gå ind for fælles problemløsning for at nå frem til en fair afgørelse.

(Partner: Meath Partnership, Irland)

Forstå og løse konflikter

Som del af NEW-D-projektet og undervisningsplanen for undervisere/instruktører/vejledere ved erhvervsuddannelserne vil de to moduler baseret på denne vejledning fokusere på konfliktløsning og mægling i et læringsmiljø. Med fokus på både konflikter mellem elever og konflikter mellem elever og undervisere/instruktører/vejledere berører afsnittet et stort antal underemner:

- Hvordan konflikter indvirker på adfærden.
- Hvordan man effektivt kan håndtere mobning – forebyggelse og indgriben.
- Konfliktteorier.
- Successfuld indgriben.
- Forskellige personlige konfliktmønstre.
- Hvordan man udvikler en bedre måde at håndtere konflikter på.
- Hvordan man håndterer en konflikt succesfuldt.
- Hvordan man kan bruge mægling i klassen.

Undervisere/instruktører/vejledere bliver således støttet i at udvikle deres personlige færdigheder i konfliktløsning, at udforske strategier for håndtering af følelser, mobning og påstand om mobning, får selvtillid til at kunne håndtere konflikter succesfuldt samt at reflektere over, hvorledes relevante konfliktløsningspolitikker og -procedurer i deres organisation kan gennemføres eller forbedres.

Der bliver tale om en workshop, hvor der vil blive brugt mange refleksionsøvelser, rollespil og praktiske aktiviteter. Deltagerne bliver gjort opmærksomme på NEW-D-håndbogen og introduceret til en række online-ressourcer og materialer.

Unge forlader ifølge NEW-D-undersøgelsen en uddannelse af forskellige sociale, økonomiske, familiemæssige og personlige grunde. I undersøgelsen fremhæver de unge selv, at eksklusion fra skoleaktiviteter, mobning, konflikter og manglende tilhørsforhold til kammerater er bidragende faktorer til deres beslutning om at droppe ud af skolen.

Når de bliver spurgt om, hvad der kunne have tilskyndet dem til at fortsætte i skolen, svarer et overvældende flertal af respondenter, at hvis underviserne havde været mere tålmodige og interesseret sig for dem på en ven-

lig og imødekomende måde ... og hvis underviserne havde været mere proaktive i at forhindre mobning, så var de ikke droppet ud. Teorier om elevengagement påpeger, at elever som opfatter dem selv som værende knyttet til deres skole eller har en følelse af at høre til, er mere tilbøjelige til at forblive i et uddannelsesforløb end elever, der ikke har et sådant tilhørsforhold. På den baggrund er man i NEW-D-projektgruppen enige om at inkludere et afsnit om konfliktløsning og mægling i den uddannelsesvejledning for undervisere, der skal udvikles i den næste projektfase.

At styrke de unge i at udvikle kritisk sans og deltage tillidsfuldt i skolen indbefatter undervisning i personlige og sociale færdigheder samt konflikthåndtering. Disse socialpsykologiske færdigheder som selverkendelse, empati

og kritisk sans udgør en vigtig basis for udvikling af de unge og kan opfattes som væsentlige færdigheder for alle undervisere og instruktører inden for erhvervsuddannelserne.

Eksempel: Nærbillede af konflikt²³

Formålet med eksemplet er at forstå vores umiddelbare reaktioner på konflikter og overveje hvordan vores reaktioner kan påvirke konfliktens udfald. Det er enkel øvelse om at tale om konflikt i en gruppe. Den kan bruges til at bryde isen ved begyndelsen af kurset og gentages som evalueringsøvelse ved slutningen af kurset.

Ingen specielle materialer er påkrævet.

Øvelsen kan gennemføres med gruppe på 5 til 18 deltagere.

Forløb: Stå i midten af lokalet og erklær følgende til gruppen: Jeg er 'konflikten'. Overvej, hvordan du typisk reagerer, når du oplever en personlig konflikt. Placer dig selv i forhold til mig et eller andet sted i lokalet på en måde, der viser din umiddelbare reaktion på en konflikt. Vær opmærksom på dit kropssprog såvel som din distance til konflikten.

Tip: Brug denne øvelse 2 gange, første gang ved begyndelsen af kurset og derefter igen ved slutningen af kurset. Så man får et visuelt billede af skift i positioner som følge af ændret opfattelse af konflikt.

Spørgsmål til drøftelse

1. Hvad er grundene til, at du står, hvor du gør?
2. Hvis pladsen signalerer din umiddelbare reaktion, hvor vil du så stå, når du har haft tid til at overveje konflikten?
3. Hvad kan få dig til at flytte dig?
4. Hvordan kan vores reaktioner påvirke forløbet af en konflikt?

²³ The Big Book of Conflict Resolution Games: Quick, Effective Activities to Improve Communication, Trust, and Collaboration. Mary Scannell, 2010. The McGraw-Hill Companies, Inc.

www.new-d.eu

Jugend am Werk Steiermark GmbH | Østrig
Koordinator
robert.schuen@jaw.or.at

Oscar-Tietz-Schule (OSZ Handel II) | Tyskland
livadiotis@osz-handel-2.cidsnet.de

Fritid & Samfund | Danmark
hartje@fritid-samfund.dk

Meath Partnership | Irland
jennifer.land@meathpartnership.ie

FormAzione Co&So Network | Italien
giorio@formazione.net.eu

Gospodarska zbornica Slovenije | Slovenien
mojca.umek@gzs.si

EGECED | Tyrkiet
eminbakay@gmail.com

E.N.T.E.R. GmbH | Østrig
daniela.maresch@enter-network.eu

Erasmus+

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen.
Denne publikation (meddelelse) forpligter kun forfatteren,
og Kommissionen kan ikke drages til ansvar for brug af oplysningerne heri.